

UN NOU VALOR CULTURAL A BARBERÀ

“Amics de les Arts i de les Lletres” no podia desentendre's de la notícia ni QUADERN podria deixar de fer-ne esment, que d'aquestes alegries no ens en donen gaires. I quan això s'esdevé val la pena d'aprofitar-ho.

El 29 d'abril proppassat, a frec de la “Festa del Llibre”, el Molt Honorable President de la Generalitat de Catalunya, acompanyat de l'Alcalde de Barberà Sr. Joan Ribes, del Tinent d'Alcalde de Cultura Sr. Gallardo i d'alguns altres prohoms de la Casa Gran, va inaugurar al Casal de Cultura les noves dependències dedicades a la Biblioteca Pública, que fins aquella data havien estat a la Casa de la Vila.

La Biblioteca fou batejada amb el nom d'Esteve Paluzie, il·lustre olotí que féu les seves primeres armes com a mestre al poblet de Barberà el 1828

teca. Paluzie fou un gran pedagog, un erudit escriptor didàctic, i fins i tot un editor d'empenta. Els seus llibres encara estaven en voga el primer quart del segle actual.

Com que penso que més d'un es preguntarà perquè un olotí havia d'ésser el preferit en aqueixa qüestió del nom, i potser hi hauran rialletes de conill, crec que no serà de més posar els punts damunt les is i ben posats, i esmenant la despectiva afirmació que va fer un alt prohom sabadellenc dels qui tallava el bacallà els anys cinquanta, us puc ben assegurar que Barberà a més de “rabassaires” també ha tingut, des de l'Edat Mitjana fins a l'Edat Atòmica, alguns patricis de professió diversa prou lletrats com perquè el seu nom pogués encapçalar el frontis d'una biblioteca.

sí que és un “consensus” ben difícil! No com aquells a què ens havien acostumat fins no fa gaire els nostres inefables polítics).

Per posar un nom ben encertat hauria calgut escorcollar; sotraguejar; mirar per sota i pel damunt; escatir l'etimologia del nom; la idiosincràcia del prohom que el va lluir; la procedència de la muller si en va tenir o els motius que va aduir per no tenir-ne; preguntar al Darwin aquell l'origen de l'espècie; que s'investigués ben bé de què va morir l'avi, etc., etc. Per això hi hagué qui va proposar un nom estranger, d'allà la Patagònia, i així com que no fóra possible d'obtenir tants certificats de puresa de sang el tribunal es veuria obligat a prescindir de tantes anàlisis. Finalment, mireu si en va ser de fàcil: proposant, només, un sol candidat va

Fotos de Joan Casals i Arriaga

governant Ferran VII, aquell que “usaba paletó” segons que diu la cançó infantil. (Dit sigui entre parèntesis, el **paletó** dels castellans és el **paltó** del nostre Diccionari i el **sobre-tot** del poble menut).

Aquell mestre de Barberà, al cap d'un temps va plantar escola a Sabadell on, segons diuen les cròniques, va ser empaitat per les seves idees i hagué d'anar-se'n cuita-corrents cap a València.

***

A mi em sembla molt bé el nom i crec que és apropiat per a una biblio-

Ja sabem que aquesta mena d'espècimens no els ha produït massa a l'engròs, perquè Barberà és comprovat, històricament, que només ha fabricat a milers les rajoles que feien els seus acreditats bobilaires. Ara bé; un parell o tres de noms ben escaients, d'entre els indígenes, els autòctons o els aborígens, ja ho crec que els haurien trobats!

Però ¿ja ho sabeu el que costa, avui, de posar el nom a un neòfit? Cal que hi hagi acord ple entre els pares, els padrins, la dida i la llevadora, els amics de la casa, i fins i tot el mateix marrec ha de dir-hi la seva. (Això

poder aplicar-se l'article 29, i llestos! (D'això ja hi ha jurisprudència sobrada i al país ja ho tenim per mà).

No em digueu que no fa bonic això de “Biblioteca Esteve Paluzie i Cantalozella”. Té prosopopeia. Té classe. I és del país. A mi m'agrada!

***

Però si el nom li han posat ara, la criatura ja feia anys que havia nascut.

Era el 1.955. La Corporació Municipal decidí de crear una biblioteca i sol·licitar ajut oficial. Però bufaven uns vents especials i la Diputació no

És una gentilesa de **BEN-NET** CENTRE DE NETEGES, S.A.
Soletat, 80 – SABADELL
Tels. 725 97 77 i 725 99 87

Perfil de PERE VALLS I GARRETA

era amiga de Barberà. Li convenia més de ser-ne de la Ciutat i complaure-la en les peticions que feia, que el peix gros sempre s'havia de menjar el petit. I per això calgué demanar l'ajut a Madrid, al Ministeri d'Educació Nacional. La cosa va trigar, com ja és norma d'aquest país, però per fi, el 1958, van arribar de Centro-Espanya deu caixes grans amb 1.501 obres. Valia més això que no una pedregada! Oi més quan l'Ajuntament estava embrancat amb la construcció de la nova casa de la vila, per a la qual tampoc no es va rebre cap ajut de ningú, i la Corporació no volia endeutar-se. El poble, llavors, havia estat reduït -si no et plau, per força- a uns 3.000 habitants molt escassos.

La Biblioteca anava fent la viu-viu, que altres problemes hi havia. Però el 1.971 es va reorganitzar amb més entusiasme, amb més llibres i amb personal fixo per al manteniment. El local no era el més adequat però no hi havia altra cosa. Calia primer que res acostumar els escolars i els estudiants a freqüentar la biblioteca perquè ells havien de ser el caliu futur. I en aquest aspecte es va fer molt i es varen aconseguir èxits.

En el moment de fer-se'n càrrec la Generalitat, el fons de la Biblioteca és de 12.000 obres. El nou local que han construït els Ajuntaments del darrer decenni fa molt de goig, és d'estil funcional i reuneix les condicions ideals. La Generalitat l'ha equipat i moblat amb molt d'encert i amb el necessari confort. Té una capacitat per a 126 lectors i a més a més una sala per a biblioteca infantil. Déu n'hi dó!

A la Ciutat Badia (que ja sabeu que, en part, és de Barberà) la Generalitat Provisional del President Terradellas va iniciar també una biblioteca que ara té uns 4.000 volums. Tot és començar!

"Amics de les Arts i de les Lletres" se'n congratula. QUADERN creu que ha fet un servei informant-vos-en, encara que sigui amb una mica de retard per causa de la nostra aparició trimestral.

A Barberà hi ha un valor cultural digne de conèixer.

Agustí Palau i Codonyers

Sis anys enrera estava disposat a escriure una Semblança de Pere Valls i Garreta. Així li ho vaig dir, però em digué que no ho volia, adduint l'argument que "ell no era cap personatge que s'ho mereixés". Malgrat aquesta negativa jo anava insistint, això sí, amb una insistència subtil, com la que ell emprava sempre. Quan es presentava l'ocasió tornava a manifestar-li el meu propòsit, però per últim ja va donar-me un altre argument de més pes:

"Podreu fer-la una vegada sigui mort".

"És que solament les faig als vius".

I així quedà la cosa. No vaig pas insistir més, malgrat que vaig comunicar-li que ja li tenia fet el Perfil. I li vaig donar a llegir. Hi feu un somriure benevolent i plàcid.

Aquell Perfil ha quedat desat tot aquest temps en la carpeta que guardo amb el seu nom, entre altres apunts escrits sobre ell. Ara el dono a la llum, sense treure ni afegir res més del que vaig fer llavors.

***

Havia mantingut diverses converses amb ell, tots dos sols, a casa seva. En el seu despatx, ple de literatura continguda en un gran número de llibres arrencats curiosament als panys de les parets. També m'ensenyà, pudorosament, un recull de poemes, inèdits. "Per què no els publicueu?". "Perquè no valen la pena"

Li havia demanat la seva col.laboració a Quadern, dient-me que ja ho faria algun dia... No hi insistia, però en una ocasió -era la primavera- em digué que per Nadal podria comptar amb la seva col.laboració. M'ho deia amb força antelació. Efectivament, pel Nadal'81 Quadern va inserir-li dos dels seus poemes.

Tot el que havia escrit era vàlid, molt vàlid. Era, sí, una pena que romangués inèdita bona part de la seva tasca d'escriptor. No havia estat pròdiga, tal vegada, perquè una obra meticulosa, feta lletra a lletra, no pot ésser mai extensa. Ell era dels "poc i bo". Ell no s'excedia en res. El seu tarannà era de fer i fer, sense pausa i sense pressa.

Hom creu que devia passar-se hores i hores meditant i conversant inte-

riorment amb si mateix, a soles. I quan tenia la visita d'un amic, aleshores sí, parlava i la seva parla era alligadora, tenia substància.

Jo no puc pas aportar res de nou quan d'ell s'escrit amb més competència i coneixement. Puc dir que era una persona respectable: respectava i es feia respectar. Gastava una ironia refinada, subtil. Crec que tot ho havia fet amb seriositat i amb una certa parsimònia donant-li un to cerimoniós, reverent.

Ell, certament, no ha fet soroll. Tampoc no li ha agradat posar-se a primera fila. Era home més íntim que social i públic. Vivia en un immens món interior en el qual ben poques persones hi hauran tingut accés.

D'ell vull destacar un fet singular: era un excel.lent oïdor. Sabia escoltar. Ara bé, hom valorava la seva conversa, sempre continguda en un to just, equilibrat, docte, d'una gran serenitat.

Vaig veure'l unes hores abans de morir, mentre esperava la mort .
"...uns dies ha que t'esperava".

Ja mort, amb els ulls clucs davant dels homes i oberts davant l'eternitat, vaig acaronar-li la testa de cabells argentats... Una testa simbòlicament unguida amb una corona de llorer...

Perfil

Ossut.

Primmirat.

Estilitzat.

Estilista.

Subtil.

Anacoreta en el seu nimbe de glòria íntima.

Càustic.

Retret.

Caut.

Home greu.

Homèric.

Horacià.

S'alimenta només amb sopa de lletres.

(Amb més lletres que sopa...)

(27-11-1978)

J.C.
estiu 83